

Aan de gemeenteraad

Op 7 oktober 2025 stelde gemeenteraadslid T. Vonk (CU) ons zeven schriftelijke vragen over Rotterdam Inclusief.

Inleidend wordt gesteld:

"In Rotterdam zijn talloze mensen met talent, maar voor wie de reguliere arbeidsmarkt op afstand blijft. Gelukkig zijn er sociale initiatieven in onze stad die zich inzetten voor deze mensen met een ondersteuningsbehoefte. Daarnaast doet ook Rotterdam Inclusief goed werk op dit vlak. Tegelijkertijd krijgen wij signalen uit de stad dat deze verschillende inspanningen met elkaar schuren.

Meerdere sociale ondernemers hebben in de afgelopen tijd namelijk bij de ChristenUnie aangeklopt. Het is wat ons betreft begrijpelijk dat er voor deze route gekozen is. Het is een gevoelige kwestie; niemand ontkent immers dat het werk van Rotterdam Inclusief ongelofelijk belangrijk is. Contact met de gemeente is ook in die zin precair, dat deze initiatieven vaak aan dezelfde tafel met de gemeente moeten onderhandelen over de voorwaarden voor hun eigen werk. Daarom zien wij een rol weggelegd voor ons als volksvertegenwoordiging om de kwestie onder de aandacht van het college te brengen. Wat wij horen van verschillende sociale ondernemers, is dat zij zich zorgen maken over de wijze waarop Rotterdam Inclusief opereert. Wij horen bijvoorbeeld dat Rotterdam Inclusief ver onder de marktprijs producten zou verkopen. Daarnaast besteedt Rotterdam Inclusief zaken in die eerst werden ingekocht bij sociale initiatieven in de stad. Bovendien maakt Rotterdam Inclusief reclame voor diensten die ook door sociaal ondernemers worden geleverd. Deze wijze van opereren zet de ruimte voor sociale initiatieven onder druk, zo is hun beleving."

Hieronder volgen de eerste twee vragen en onze beantwoording:

Vraag 1:

Is het college op de hoogte van de spanningen zoals beschreven?

Antwoord:

Ja. We zijn van dit spanningsveld tussen overheid en markt op de hoogte. Sociale ondernemers zijn zeer waardevol voor de stad en hebben we nodig voor het begeleiden en in dienst nemen van mensen met een ondersteuningsbehoefte. Het is daarom niet de bedoeling om de inspanningen van Rotterdam Inclusief (hierna RI) met die van hen te laten schuren. Echter, zijn wij ons ervan bewust dat dit in de praktijk soms wel schuurt en dat dit om betere en meer afstemming vraagt.

Vraag 2:

Wat is voor sociale ondernemers de logische plek binnen de gemeente om hun zorgen aan te kaarten, zonder dat men zich beperkt hoeft te voelen in het onderhandelen met dezelfde gemeente?

Antwoord:

We vinden het belangrijk dat sociale ondernemers hun zorgen kunnen aankaarten, zonder dat ze zich beperkt hoeven te voelen in het onderhandelen met de gemeente. Als door bepaalde sociale ondernemers wordt ervaren dat initiatieven van RI het moeilijk maken, gaan we graag het gesprek hierover aan.

Inkoop door derden o.a. bij RI

Als een derde partij de inkopende partij is, dan is RI zelf de logische plek binnen de gemeente om contact op te nemen. RI staat altijd open voor dialoog en samenwerking.

Inkoop door de gemeente

Voor inkoop door de gemeente Rotterdam is de afdeling Inkoop en Aanbestedingszaken de logische plek binnen de gemeente om contact mee te zoeken. Dit is de faciliterende, coördinerende en uitvoerende afdeling op het gebied van de inkoopfunctie. Deze afdeling werkt vanuit algemene kaders en richtlijnen die door de concerndirectie en wetgeving zijn vastgesteld. Dit geldt ook voor het aanbesteden van instrumenten voor de uitvoering van de Participatiewet, waar ook RI onder valt.

We realiseren ons dat niet alle sociale initiatieven of ondernemers zich comfortabel voelen om de gemeente direct aan te spreken. Mede om die reden is in 2019 stichting Voor Goed opgericht als onafhankelijke partij. Stichting Voor Goed is gepositioneerd om die verbindende rol op zich te nemen en heeft een signalerende functie om (potentiële) kwesties te benoemen bij de gemeente. Een sociaal ondernemer of initiatief kan dus zowel bij de gemeente Rotterdam aankloppen als Stichting Voor Goed aanspreken.

Voorts wordt door het raadslid gesteld:

"Hoe dan ook: wat de ChristenUnie betreft kan het niet de bedoeling zijn dat Rotterdam Inclusief, bewust of onbewust, als publieke organisatie sociale initiatieven vanuit de samenleving 'uit de markt drukt'. Natuurlijk heeft de gemeente een belangrijke wettelijke taak te vervullen, bijvoorbeeld met het oog op plekken voor beschut werk. Tegelijkertijd is het prachtig dat steeds meer ondernemers in Rotterdam sociaal te werk gaan en op die wijze hun bijdrage leveren aan een arbeidsmarkt die dichtbij alle mensen staat. Het is belangrijk dat gemeente en samenleving elkaar hierbij niet voor de voeten lopen. Dit vraagt om afstemming, en samenwerking waar mogelijk."

Hieronder volgen de aanvullende vijf vragen en onze beantwoording.

Vraag 3:

Is het college het met de ChristenUnie eens, dat het lovenswaardig is dat steeds meer sociale ondernemers ruimte bieden aan medewerkers met een ondersteuningsbehoefte?

Antwoord: Ja.

De inzet van sociaal ondernemers en initiatieven is heel waardevol. De afgelopen jaar zien we dat steeds meer (sociaal) ondernemers die een rol willen spelen in het begeleiden en in het dienst nemen van mensen met een ondersteuningsbehoefte. Waar bijvoorbeeld eerst nauwelijks werkgevers in de stad mensen met een beschut werken indicatie in dienst namen, zien we dit nu meer.

Vraag 4:

Hoe ziet het college de verhouding tussen de wettelijke taak van de gemeente op dit vlak enerzijds, en zulke initiatieven vanuit de samenleving anderzijds?

Antwoord:

We willen dat ondernemers in de stad van groot tot klein bezig zijn met enige vorm van sociaal ondernemen. Dat kan voor veel Rotterdammers echt het verschil maken en de gemeente veel werk besparen, zeker als het gaat om de wettelijke taken die we als gemeente in het kader van de Participatiewet uitvoeren.

Passend werk bieden aan mensen met een ondersteuningsbehoefte

De gemeente heeft de wettelijke taak om mensen met een indicatie beschut werk een passende werkplek bieden. Het idee is, dat deze doelgroep niet bij een reguliere werkgever aan het werk kan, maar dat mag dus wel. Werkgevers die mensen met een indicatie beschut werk in dienst nemen, kunnen daarbij aanspraak maken op voorzieningen zoals loonkostsubsidie en begeleidingsvergoeding. RI kan voor mensen voor wie werk bij reguliere werkgevers (nog) (even) niet mogelijk is als vangnet en springplank dienen, door een aanbod te bieden van werksoorten en ontwikkelmogelijkheden dat complementair is aan de markt. Waar dit aanbod ontbreekt, dreigt het risico van terugval in de uitkering (met alle kosten en sociale en bureaucratische rompslomp van dien) in plaats van terugval in werk.

Nu steeds meer werkgevers in de stad werkplekken aanbieden aan mensen met een ondersteuningsbehoefte is het van belang dat de rolverdeling tussen markt en overheid helder is en meebeweegt met deze ontwikkeling. De signalen die aanleiding geven tot deze vragen maken duidelijk dat hier nog een verbeterslag op te maken is. Sociale ondernemers en RI kunnen elkaar juist versterken en synergie creëren, als RI een complementair aanbod creëert op wat de markt kan bieden. In de verkenningen die we nu voor de toekomst van de sociale infrastructuur¹ uitvoeren is daarom expliciet aandacht voor de plek die RI hierin krijgt.

¹ Het ministerie van SZW, de VNG, Divosa en Cedris hebben in 2024 afspraken gemaakt over een toekomstbestendige inrichting van de sociale infrastructuur van sociaal ontwikkelbedrijven en voor beschut werk. Het doel is om de begeleiding en ondersteuning van mensen die dat nodig hebben te waarborgen.

Ontwikkelen van werknemersvaardigheden

Als het gaat om de ontwikkeling van werknemersvaardigheden, koopt de gemeente instrumenten² in bij diverse partijen. Om ook sociale ondernemers meer mogelijkheden te bieden om hun diensten aan te bieden binnen een transparant en toegankelijk inkoopproces, kopen we regelmatig door middel van een DAS-procedure instrumenten in.

De gemeente maakt ook intern afspraken over het aanbieden van instrumenten (zoals de arbeidsontwikkeltrajecten) door RI. RI heeft een divers aanbod aan werksoorten waarop werkzoekenden met een ondersteuningsbehoefte zich kunnen ontwikkelen. De afspraken met RI gaan over instrumenten voor werkzoekenden van wie we vermoeden dat die alleen met loonkostensubsidie aan de slag kunnen of alleen in een beschutte werkomgeving kunnen werken.

Vraag 5:

Is het college met de ChristenUnie van mening, dat er geen sprake dient te zijn van verdringing door Rotterdam Inclusief van sociale initiatieven vanuit de samenleving?

Antwoord: Ja.

Vraag 6:

Zo ja, hoe borgt het college dat hiervan geen sprake zal zijn en dat in plaats daarvan vormen van afstemming en overleg worden gevonden waardoor overheid en samenleving elkaar versterken?

Antwoord:

Als gemeente stimuleren we het inkopen en aanbesteden bij sociale ondernemers. Dit doen we door zelf het goede voorbeeld te geven en acties in te zetten op het Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeverschap en Inkoop waarbij we steeds meer impact ondernemers betrekken bij de uitvoering. De aanbesteding van catering is een recent voorbeeld, waarbij actief samenwerken met lokale impact ondernemers, maar ook via de zogenoemde Sociaal Economische Impact Deal. Dit laatste is deze zomer nog getekend met BAM Infra bij het project rondom Hofplein. Dit betekent dat BAM Infra, via onze opdracht, ook een belangrijke bijdrage levert aan extra banen, leerplekken en opdrachten voor lokale ondernemers.

Als het gaat om mogelijke verdringing in de uitvoering van de Participatiewet, dan is de gemeentelijke opdracht groot genoeg om markt en overheid elkaar te laten versterken. De uitdagingen om werkzoekenden met (veel) beperkingen en belemmeringen te begeleiden en in dienst te nemen toe. Dit omdat sinds 2015 de instroom in arbeidsongeschiktheidsregelingen (zoals de Wajong en de WSW) drastisch is beperkt. Deze werkzoekenden zijn nu aangewezen op de dienstverlening die de gemeente organiseert, binnen en buiten de muren van de gemeente Rotterdam. Hierin zien wij een groeiende rol voor sociale ondernemers. Zoals aangeven bij vraag 4 is daarom een heldere rolverdeling tussen markt en overheid die meebeweegt met deze ontwikkeling en de rol van RI een aandachtspunt.

² Binnen het cluster Werk & Inkomen wordt de term instrumenten gehanteerd waarbij het bijvoorbeeld kan gaan om scholing, trajecten of begeleiding.

Vraag 7:

Zijn er bijvoorbeeld spelregels geformuleerd voor de wijze waarop Rotterdam Inclusief producten en diensten op de markt brengt en voor de wijze waarop Rotterdam Inclusief reclame maakt voor deze producten en diensten, daar het een 'markt' betreft waarop meerdere aanbieders actief zijn?

Antwoord:

Ja, wij zijn als gemeente (inclusief RI) gebonden aan de landelijke wetgeving voor de overheid bij het uitvoeren van economische activiteiten. Deze regels gelden voor de overheid en zijn vastgelegd in de Mededingingswet en het Besluit Markt en Overheid. Deze wet bevat enerzijds gedragsregels waar we ons als overheid aan dienen te houden, onder andere over het doorberekenen van de kosten die we maken. Anderzijds bevat de wet spelregels over situaties waarin de overheid op deze gedragsregels uitgezonderd is. Voor de economische activiteiten van de kringloopwinkels hebben we daarom vorig jaar een algemeen belangbesluit laten vaststellen door de gemeenteraad³.

Vanuit de bedoeling van de Participatiewet om werkzoekenden zo regulier mogelijk aan het werk te helpen, sluit RI bij het organiseren van passend werk zoveel mogelijk aan bij de reguliere economie en arbeidsmarkt. Om een divers en passend werkaanbod te bieden aan de ca. 2.300 medewerkers met een ondersteuningsbehoefte, zet RI zich actief in op het behoud maar ook het werven van nieuwe opdrachtgevers. Hierin opereert RI in een markt waarin behalve (sociaal) ondernemers ook andere grote spelers zoals gevangenissen, welzijnsorganisaties en collega werkontwikkelbedrijven actief zijn.

Belangrijk uitgangspunt is dat we in onze offertes en bij het vernieuwen van onze contracten marktconforme tarieven hanteren. Lagere tarieven zijn ongewenst vanuit:

- een transparant speelveld en eerlijke concurrentie,
- het niet bevoordelen van sommige private partijen met inzet van publieke middelen (geen ongeoorloofde staatssteun),
- het perspectief van de doelgroep zelf; het tarief moet een weerspiegeling zijn van de daadwerkelijk geleverde toegevoegde waarde.

Dat betekent dat de voorstellen van RI zijn gebaseerd op kwaliteit, maatschappelijke impact en duurzaamheid, niet op prijsvoordeel.

Samenvattend, wij zien sociale ondernemers als waardevolle, essentiële partners en zien dat zij steeds meer een rol spelen in het begeleiden en in dienst nemen van mensen met een ondersteuningsbehoefte. Wij erkennen dat met de groeiende rol van sociaal ondernemers, ook opnieuw naar de rol van RI gekeken moet worden, zodat het aanbod van RI meer complementair is aan de markt. Ons streven is om de onderlinge aansluiting tussen werkontwikkelbedrijf en (sociale) ondernemers beter te organiseren, waarbij heldere uitgangspunten en criteria over rol en positie nodig zijn die met elkaar gedeeld en gedragen worden.

³ Zie raadsvoorstel Algemeen belangbesluit in het kader van de Wet Markt en Overheid (kenmerk 24bb001191)

Daarnaast staan wij natuurlijk open om regels en procedures die een soepele aansluiting in de weg zitten, met elkaar te bespreken of aanpassing nodig is.

Burgemeester en wethouders van Rotterdam,

De secretaris,

G.J.D. Wigmans

De burgemeester,

C.J. Schouten